

Historikk

Sluppen gård 1661-1917.

Avfotografering av bilder og redigering Odd Brautaset.

Sluppen gård omfattet hele tomtearealet der Siemens sine eiendommer på Sluppen Nord og Sluppen Syd ligger. Mellom Sluppen Nord og Sør, der parkeringsplassen i dag er, var et dalsøkk. Dette var kommunalt søppelavfalls plass for Trondheim og Strinda helt fram til ca 1955. Derfor var det gjengse uttrykket "Kastes på Sluppen" når noe skulle fjernes.

Sluppen i Strinda var en meget gammel gård. Den var et av de eldste gårdsbruk i bygden og den var lenge også en av de største gårdene i prestegjeldet.

Sluppen gård ca 1935

Sluppen gård 1962

Om gårdsnavnet Sluppen uttaler professor Oluf Rygh i sitt grunnleggende verk, Norske Gaardnavne, at det formentlig må avledes fra det oldnorske ordet sloppr. Det betegner en vid kappe uten ærmer, som for eksempel en geistlig messeserk. Man har derfor ment at Sluppen i Strinda kan hentyde til en utvidelse av Nidelven nedenfor gården, en utvidelse som kanskje var mer iøynefallende i eldre tid. Navnet skrives også Slup i de eldst bevarte skrevne kilder, senere Slupen eller Sluppen. Det tilhører således antagelig den tallrike gruppen av våre gamle norske gårdnavn som må avledes fra særegne eller eiendommelige naturforhold på stedet. Foruten i Strinda finnes Sluppen som gårdnavn et par tre andre steder; i Østfold, i Vinje, i Hemne og på Loppa i Finnmark.

Eierne av Sluppen i middelalderen og langt inn i nyere tid, foreligger der ingen opplysninger om lenger. Kilder som kunne gi opplysninger om dette er, som så meget annet i vårt land, ikke bevart

I Strinda eides gårdene og jordegodset fra etterreformatorisk tid i stor utstrekning av borgerne i Trondheims by. Byborgerne hadde gårdene som såkalte avlsgårder, for skogens skyld, eller også bare som kapitalinvestering. Med sin sentrale beliggenhet i bygden og gode driftsforhold ble nok Sluppen tidlig overtatt av byborgere. Den først kjente eier av gården som kjennes med navn, fra Jordebøkene fra 1661, het Maren Hermansdatter. Hun var sannsynligvis enke etter en trondhjemsborger, og drev ikke gården selv. Brukeren, eller forpakteren i hennes tid, het Knut. Den neste eier som finnes nevnt, var kapellanen til Vår Frue kirke i Trondhjem, Niels Pedersen Schjelderup, som tilhørte en fremtredende geistlig familie i Trondhjem, hvor faren var biskop. Presteslekten Schjelderup var i sin tid eiere av flere store eiendommer i Trondhjem og Strinda. Hvor lenge Schjelderup og senere hans enke eide Sluppen, vites f.t. ikke.

Hvorvidt der har vært noen eiere i tiden mellom Schjelderups og den neste i rekken som nå er kjent, vites heller ikke. Men det er neppe sannsynlig.

Den neste påviselige eier er kjøpmann i Trondhjem, Thomas Hammond, og han og senere hans etterslekt kom med en kortere avbrytelse til å sitte med Sluppen i en lang årrekke, tilslutt i flere generasjoner på spinnesiden.

Hammond var en av de ledende kjøpmannslekter i Trondhjem og det nordenfjelske Norge i 16- og 1700-årene. Slekten norske stamfar, Thomas Hammond, var etter hva undersøkelser viser, født 1630 i Ufford i det østlige Sufford i, England. Tradisjonen har kunnet fortelle at han skal ha vært parlamentsmedlem; svoger av selveste Oliver Cromwell og medlem av den domstol som dømte Charles I til døden. Dessuten skal han ha hatt en bror, John, som var kommandant på Isle of Wight, og som utleverte kongen til parlamentet da han hadde søkt tilflukt der. På grunn av denne sin graverende politiske fortid måtte han flykte til Norge etter restaurasjonen.

Hele denne overleveringen savner, etter hva nye undersøkelser viser, et hvert grunnlag og er bare å føre tilbake til en navneforveksling. Det er flere engelske gentry-familier av navnet Hammond uten at der kan påvises noe slektskap mellom dem. I Cromwells hær var der således en generalløytnant Thomas Hammond som i 1649 var en av Charles I's dommere, men som ikke var med på å undertegne dødsdommen.

Thomas Hammond som kom til Trondhjem, var 18 år gammel i 1649, og han var ikke svoger av Cromwell og sto ikke i noe slektskapsforhold til denne, så vidt vites. Det hele beror nok bare på en navneforveksling.

Det var sikkert ganske enkelt handelsforbindelsene i trelast mellom Trøndelag og England som var årsaken til at Thomas Hammond, i likhet med flere av sine landsmenn, bosatte seg som kjøpmann i Trondhjem om kring midten av 1600-tallet. Her ble han gift med Elisabeth Henrichsdatter Sommerschiel, egentlig Sommerscales, datter av Henrich Sommerscales fra London som tidligere hadde bosatt seg som kjøpmann i Trondhjem, hvor han ble storkjøpmann og norsk stamfar til slekten Sommerschield

Thomas Hammond ble en meget formuende mann, han ble blant annet eier av en rekke skogeiendommer i Selbu og Tydal. Han døde i Trondhjem 18. april 1681, brannnatten da hele det gamle Trondhjem “Byen før Cicignons regulering” ble lagt i aske.

Hans eldste sønn, Thomas Hammon, født i Trondhjem ca. 1663, fortsatte forretningsvirksomheten.

Thomas Hammond d.y. kjøper i løpet av de siste decennier av 1600-årene Sluppen som avlsgård.

Det opplyses nå spesielt om gården at den brukes som avlsgård for Thomas Hammond. Avlsgård er en betegnelse som bruktes særlig i forbindelse med byborgernes gårdsbruk. Disse brukene var delvis eiernes landsted i moderne forstand, men ble drevet som fullstendig gårdsbruk for å forsyne eierne med landbruksprodukter av alle slag. Vanlige gårdsbruk kunne også ha avlsgårder for spesielle grener innen jordbruket.

*Johan Thomas Hammond, f.1674, d.1722.
Eier fra ca 1700-1722.*

Thomas Hammond d.y. døde 1719. Hans hustru, Sara Brygmand, var datter av kjøpmann Humphrey Brygmand i Trondhjem, kjent blant

annet som stor bergverksinteressent i sin tid. Hammonds enke eide Sluppen til sin død 1733.

På auksjon over hennes dødsbo, som omfattet flere eiendommer, ble Sluppen solgt til kjøpmann Sønnich Sønnichsen, men på auksjon etter denne i 1744 ble Sluppen kjøpt tilbake av Thomas Hammond d.y.'s sønn, Alexander Hammond, som lot oppføre nye husbygninger på eiendommen. Hans enke, Birgitte Margrethe født Mosling, solgte i 1757 gården til svigersønnen, kjøpmann og rådmann i Trondhjem, Andreas Christian Friedlieb, flensburger av fødsel.

Fra 1772 står Friedliebs sønn, kjøpmann og justisråd Alexander Hammond Friedlieb, som eier.

Friedlieb lot bebygge hovedbølet helt fra nytt av og anla også et kostbart have-/parkanlegg. Sluppens hovedbygninger lå den gang lenger syd enn nå senere, ved nordsiden av den nåværende vei fra Nidarvoll til Lerfossen. Som nedenfor nevnt ble hovedbølet flyttet lenger mot nord senere, hvor det nå er. Det gamle gårdsanlegg kan ikke påvises lenger. Husmannsplassene under bruket lå spredt omkring.

Alexsander Hammon Friedlieb, f.1751, d.1791.

Eier fra 1772 til 1793.

Hans hustru Anna Cathrine Tønder, hadde først vært gift med kjøpmann i Trondhjem, kanselliråd Henrik Nicolayson Lysholm,

stamfar for den nåværende norske slekt Lysholm. I ekteskapet med Friedlieb hadde hun ingen barn.

Etter Friedliebs død overtok enken, Anna Cathrine Tønder, Sluppen med tilliggende underbruk.

Hun må ha vært en dyktig og initiativrik dame som forsto å lede driften av den store eiendommen. I hennes tid ble den også utvidet. I 1797 kjøpte hun den ene av Sundlandgårdene, Sundland, matr.nr. 601, som kom til å gå inn i Sluppen og bli ett bruk med den. Sundlandgårdenes jordvei grenser for en stor del til det opprinnelige Sluppen.

Justisråd Alexander Friedlieb hadde allerede i 1777 kjøpt en annen av disse gårdene, Sundlandsaune,

som ble slått sammen med Sluppen til ett bruk.

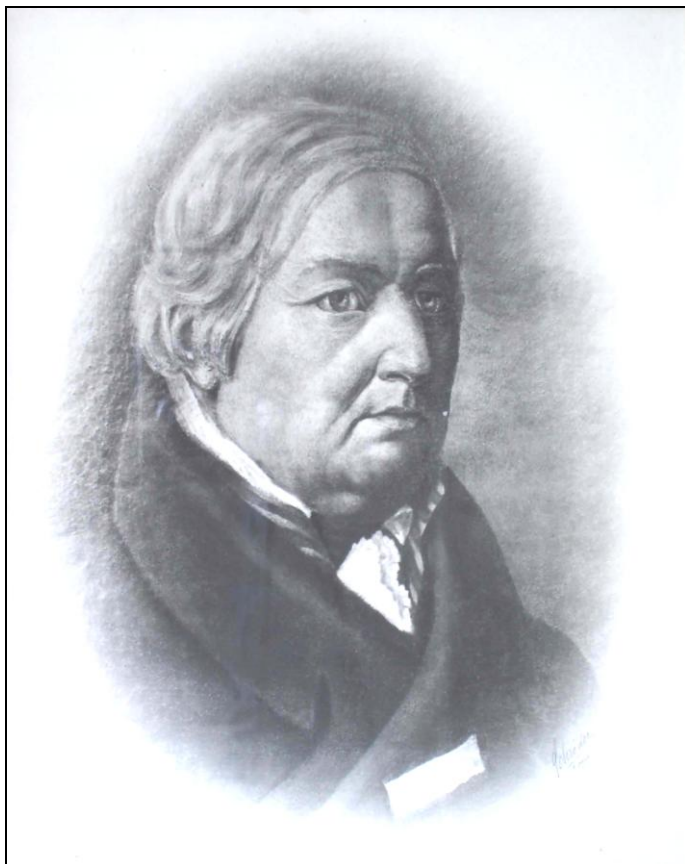
Fru Anna Cathrine Friedlieb kjøpte også gården Kuset ved Jonsvannet (i Malvik sogn), en eiendom som nå ble drevet som sæterbruk og til utslått under Sluppen (avlsgård). Kuset ble senere av fra Friedliebs arvinger frasolgt bruket.

Fru. Anna Cathrine Friedlieb døde 8. april 1804.

*Anna Chatrine Tønder Tiedlieb, f.1735, d.1804
Eier fra 1793 til 1804.*

I skiftet etter henne overtok hennes nest eldste sønn i første ekteskap, **grosserer Johan Møllmann Lysholm, Sluppen med underbruk mv.**

*Johan Møllermann Lysholm, f.1763, d.1839.
Eier fra 1804 til 1818.*

Johan Møllermann Lysholm var sammen med sin eldre bror, justisråd Nicolai Lysholm, eier av familiens handelshus i Trondhjem. I de økonomisk vanskelige tider etter 1814 ble Lysholm nødt til å avvikle sin forretningsvirksomhet. Ved siden av vanlig forretningsvirksomhet i Trondhjem, med forent import- og eksport handel, drev brødrene Lysholm stor industriell virksomhet, med farge- og såpefabrikasjon, i Devlehavn ved Lade (Lysholmsminde), et

anlegg som brakte eierne veldige tap i nedgangsårene.

Lysholm solgte Sluppen i 1818 til sin søster, fru Anna Cathrine Angell.

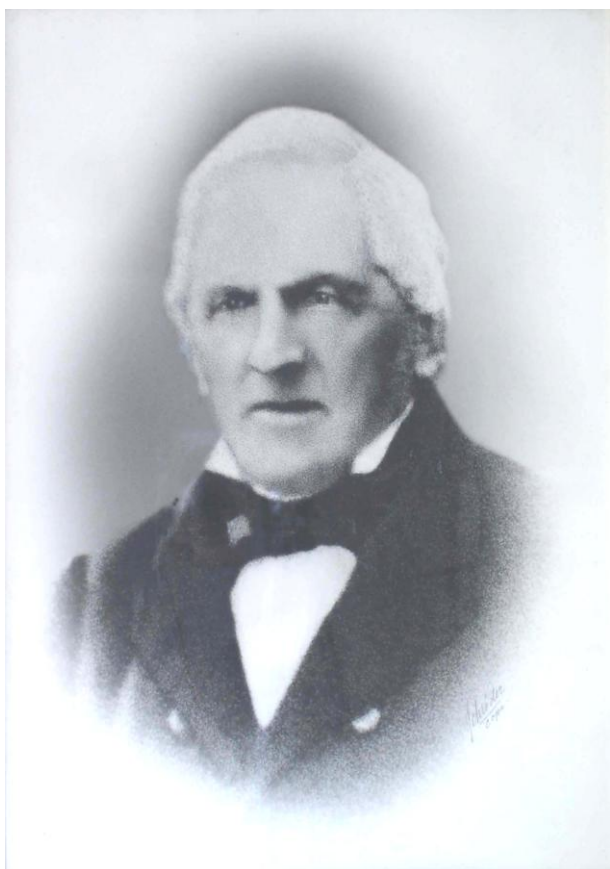
Hun var enke etter major, eier av Sundnes bruk på Inderøy, Heinrich Angell. Sluppen ble med fru Angell som eier fortsatt drevet av familien Lysholm.

*Anna Catharina Angell, f.1758, d.1834.
Eier frå 1818 til 1828*

Fra 1828 står kjøpmann Bertram Engelsen i Trondhjem som eier av Sluppen.

Engelsen var slektning av familien Lysholm og var medinteressent i anlegget av Lysholms senere så kjente brenneri destillasjonsfabrikk i Trondhjem, under firma Jørgen B. Lysholm. Etter å ha overtatt Sluppen anla Engelsen eget brennevinsbrenneri på eiendommen, hvor han også lot oppføre et større møllebruk ved Nidelven. Han har utvilsomt vært en mann med initiativ, men med den forgrenete virksomhet han etter hvert sto i spissen for, ved siden av Sluppen

*Bertram Engelsen, f.
Eier fra 1828 til 1868*

og de forskjellige anlegg her var han også handelsmann i Trondhjem, fikk han økonomiske vanskeligheter. I 1860 måtte Engelsen søke en ordning med sine kreditorer. På auksjon i konkursboet ble Sluppen i 1868 kjøpt av utskiftningsformann Nils Holtermann.

Siden Sluppen i annen halvdel av 1600-årene ble overtatt av Thomas Hammond d.y. hadde altså eierne med kort avbrytelse, vært beslektet i nedstigende linje, gjennom Hammond Friedlieb- (Tørider-) -Lysholm-Angell- Engelsen.

Nils Stockfleth Schultz Holtermann, den nye eier av Sluppen.

Han var født 20. mai 1835 i Kvernes, og sønn av sogneprest, prost i Nordmøre, P.C.T. Holtermann. Han ble praktisk utdannet i landbruk hos proprietær J.R. Krogness på Carlslyst i Hommelvik. Under Krogness' fravær på Stortinget styrte han bruket på Carlslyst og kjøpte samtidig for egen regning Bakken møllebruk ved Halstadelven. Han gjennomgikk senere det offentlige svenske Institutt for utskiftningsvesenet og ble etter dette ansatt som

*Nils Stockfleth Schultz Holtermann, f.1835, d.1917
Eier fra 1868 til 1901.*

utskiftnings-formann i Søndre Trondhjems amt, en stilling som han hadde i flere år etter at han overtok Sluppen.

Holtermann var en meget dyktig landmann, og gårdsbruket på Sluppen ble i hans tid utvidet og brakt i full hevd. Gårdens dyrkede areal ble øket.

På grunn av en ondartet smittsom sykdom som inntraff i buskapen på gården, ble han nødsaget til å brenne fjøs og uthus. Holtermann lot derfor føre opp nye bygninger og flyttet dem dit hvor de har stått senere. I 1883 solgte Holtermann parsellen Vold (nåværende Nidarvoll) fra Sluppen til Strinda kommune, det ble Nidarvoll skolekrets hvor egen post- og telefonstasjon m. v. er opprettet senere.

Holtermann hadde flere tillitsverv i Strinda kommune. Han var ordfører i flere perioder og forlikelseskommissær i en årrekke. Han var 1. suppleant for Søndre Trondhjems amt til Stortinget og møtte som representant på Stortinget i 1891. Han var medlem av styret for Norges Banks avdeling i Trondhjem, etter tidligere å ha vært suppleant i bankens representantskap og direksjon. I 1894 ble han ridder av St. Olavsordenen.

I 1901 solgte Holtermann Sluppen til Fredrik Bruseth.

Fredrik Bruseth hadde i flere år oppholdt seg i Amerika, hvor han var blitt en formuende mann. Han lot gården bestyre ved forpakter.

Fredrik Bruseth solgte Sluppen i 1917 til Trondhjem kommune for kr 400.000,-. Flere parseller er senere fradelt Sluppen, deriblant Trondhjems Renholdsverk i 1921.

*Fredrik Bruseth, f.1867, d.1946.
Eier fra 1901 til1917.*

En av de siste henrettelser i vårt land etter den gamle rettergangsordning fant sted på Sluppen så sent i tiden som den 4. juni 1850. Henrettelsen skjedde ved halshugning. Den henrettede var en ung mann fra Røros, Jens Larsen Halden. Han hadde året i forveien oppe i Sluppens utmark myrdet en kamerat, Peder Jensen Gullikstad, også fra Røros. Dessuten hadde han på Leinstrand overfalt og svimeslått en bonde, Lars Olsen Oustrøen, som var på vel hjem fra

byen. I begge tilfelle skjedde overfallene for å tilrøve ofrenes penger. Etter den gamle rettsordningen skulle nemlig dommen eksekveres på åstedet, derfor ble Jens Larsen Halden henrettet på Sluppen.

Forfatter til dette stykket er ukjent. Portrettbildene er kopi av bildene som henger i Museet.

Teksten under hvert bilde er avskrift fra baksiden på hvert portrettbilde.

Trondheim kommune kjøpte gården 1917. Kommunen drev gården som et større jordbruk for egen regning, vesentlig med husdyr og melkeproduksjon. Men etter flere år med underskudd ble driften nedlagt i 1945.

Under siste verdenskrig anla tyskerne en militærforlegning med 41 hus på gården.